

Białystok, 12.01.2025r.

Prof. dr hab. n. med. Napoleon Waszkiewicz

Klinika Psychiatrii

Uniwersytet Medyczny w Białymstoku

Recenzja pracy doktorskiej Remigiusza Reclawa pt. „Epigenetyczne, genetyczne i psychologiczne badania sportowców i osób uzależnionych jako podstawa badań różnych aspektów działania układów neuroprzekąźnictwa mózgowego”

Promotor: Prof. dr hab. n. med. Anna Grzywacz

Promotor pomocniczy: dr Milena Lachowicz

Rozprawa doktorska mgr. Remigiusza Reclawa dotyczy roli czynników genetycznych, epigenetycznych oraz towarzyszących im psychologicznych, w procesach neuroprzekąźnictwa mózgowego sportowców oraz osób uzależnionych.

Predyspozycje genetyczne odgrywają kluczową rolę w osiąganiu sukcesów sportowca. Szczególnie różnice polimorfizmów genetycznych związanych z układem dopaminergicznym, mogą wpływać na cechy sportowca takie jak motywacja, odporność emocjonalna, czy odpowiednio ukierunkowane funkcje poznawcze. Pośrednio, występowanie różnorodnych polimorfizmów genów np. COMT (Katecholo-O-metylotransferazy) oraz BDNF (neurotroficznego czynnika pochodzenia mózgowego) zostało także powiązane ze zwiększoną koncentracją i odpornością na stres, co może być korzystne w wynikach sportowych. Zmiany epigenetyczne w ekspresji powyższych genów, które nie zmieniają sekwencji DNA, ale mogą wpływać na cechy fizyczne i psychiczne sportowca, mogą ulegać zmianom pod wpływem czynników środowiskowych, takich jak trening, dieta i

podsumowanie, wykaz publikacji będących podstawą rozprawy doktorskiej, a także kopie tych publikacji oraz zgody współautorów.

Rozprawa napisana jest jasno, pod względem redakcyjnym nie budzi zastrzeżeń, a proporcje pomiędzy poszczególnymi częściami są odpowiednio zachowane.

Wprowadzenie, w bardzo krótki, jednak jasny i uporządkowany sposób przedstawia podstawy neurobiologiczne, genetyczne, epigenetyczne oraz psychologiczne uzależnień oraz motywacji w sporcie.

Celem głównym badań było określenie czynników genetycznych i epigenetycznych, które mogą mieć istotny wpływ na różnice w indywidualnej regulacji układu dopaminergicznego. Cele szczegółowe obejmowały zbadanie w rywalizacji sportowej oraz uzależnieniu behawioralnym: 1 -poziomu metylacji w regionach mających istotny wpływ na układ nagrody w mózgu, 2 -jak wymiary osobowości wpływają na indywidualne wzorce zachowań i wybory, a także 3- roli poszczególnych wariantów polimorficznych genów związanych z neuroprzekąźnictwem u sportowców i osób uzależnionych.

„Materiał i metody” Doktorant opisał w miarę satysfakcjonująco (w poszczególnych pracach), uzupełniając je adekwatnymi tabelami.

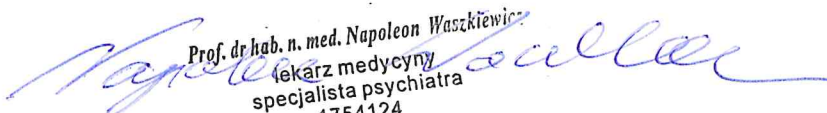
Omówienie w rozprawie doktorskiej badań wykonanych przez mgr. Remigiusza Reclawę jest poprawne, we właściwy sposób naświetla znaczenie kliniczne podjętych badań. Uzyskane wyniki zostały klarownie przedstawione, także w publikacjach.

Autor na podstawie uzyskanych wyników wywnioskował, iż dotychczasowe piśmiennictwo wskazywało, że rozwój dziedzin sportu zależy w pewnym stopniu od komponentu genetycznego, lecz obecna wiedza na temat molekularnych podstaw zdolności poznawczych i cech osobowości u sportowców jest nadal niewystarczająca, a sama dyscyplina genetyki sportowej i epigenetyki wymaga dalszych, szeroko zakrojonych badań. Kolejną ważną obserwacją była różnica metylacji poszczególnych wysp CpG w DNA pacjentów uzależnionych od psychostymulantów oraz powiązanie poziomu otwartości i sumienności z poziomem metylacji, a także odwrotną zależność poziomu metylacji z neurotycznością. Zauważył także, że osoby z zaburzeniami hazardowymi i zaburzeniami

umiejętności samodzielnego prowadzenia badań naukowych; tym samym rozprawa doktorska spełnia warunki określone w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (z późniejszymi zmianami) i spełnia wszystkie wymagania stawiane pracom promocyjnym na stopień doktora nauk o kulturze fizycznej.

W związku z tym, zwracam się z wnioskiem do Rady Naukowej Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku o **dopuszczenie** mgr. Remigiusza Reclawa do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Jednocześnie wnoszę o **wyróżnienie pracy** z racji na istotność jej wyników w multidyscyplinarnym zrozumieniu roli czynników psychologicznych oraz epigenetyczno-genetycznych w uzależnieniach, które zostały oparte o bardzo dobrze dobrane metody badawcze.

Prof. dr hab. n. med. Napoleon Waszkiewicz
lekarz medycyny
specjalista psychiatra
1754124

